

Sówkowate (*Lepidoptera: Noctuidae*) Leśnego Zakładu
Doświadczalnego Siemianice *

The noctuid moths (*Lepidoptera: Noctuidae*) of the Experimental Forest
Station Siemianice

ROMAN WAŚALA

Katedra Entomologii AR, ul. Dąbrowskiego 159, 60-594 Poznań

ABSTRACT: 273 species of noctuid moths (*Lepidoptera: Noctuidae*) have been found during the studies carried out during the years 1999–2003 in the Experimental Forest Station Siemianice (Wielkopolska province). It makes 55% of all the noctuids reported from Poland. For each species following characteristics are given: period of appearance of adults, abundance in five-grade scale, as well as spatial distribution in the investigated area.

KEY WORDS: *Lepidoptera*, *Noctuidae*, fauna, Wielkopolska province, Poland.

Wstęp

Badania lepidopterologiczne w Polsce trwają już blisko od dwóch stuleci. W tym czasie ukazało się wiele opracowań dotyczących biologii, ekologii oraz rozszedlenia motyli w Polsce. Mimo to, stan poznania tej grupy owadów w naszym kraju jest nadal niepełny. Dotyczy to również rodziny sówkowatych (NOWACKI 1990).

W Wielkopolsce szczegółowo zbadane są okolice Poznania. Szereg informacji rozproszonych jest w pismach faunistycznych dotyczących motyli jako całości. Większość z tych publikacji pochodzi z końca XIX wieku, niewiele jest natomiast późniejszych opracowań.

Z publikacji nowszych należy wymienić prace BARANIAKA (1979, 1981), KLONOWSKIEGO (1975) i NOWACKIEGO (1988, 1991); dobrze zbadana jest również Kotlina Kolska (NOWACKI 1989). W roku 1996 ukazała się także praca dotycząca sówkowatych Zdun koło Krotoszyna (KORDY 1996). Brak jest natomiast większych opracowań dotyczących południowych krańców

*Druk pracy w 65% sfinansowany przez Katedrę Entomologii Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu.

Wielkopolski. Z tego rejonu znane są tylko trzy publikacje prezentujące nowe dla Wielkopolski gatunki sówkowatych (SOSIŃSKI, ŚLIWA 1998; WAŚALA, GIERAK 2000; WAŚALA 2001).

W latach 1999–2003 przeprowadzono badania nad zgrupowaniami *Noc-tuidae* na terenie LZD Siemianice. Wyniki tych badań przedstawia niniejsze opracowanie.

Autor składa serdeczne podziękowania Panu dyrektorowi LZD Siemianice Iwo GAŁECKIEMU oraz wszystkim jego pracownikom za udział i pomoc w prowadzeniu badań. Dziękuję także Panu Sławomirowi GIERAKOWI za uczestnictwo w gromadzeniu materiału badawczego.

Teren badań

Według KONDRACKIEGO (1998), obszar badań znajduje się na Nizu Środkowoeuropejskim, w podprovincji Nizin Środkowopolskich, makroregionie Niziny Południowowielkopolskiej i mezoregionie Wysoczyzny Wieruszowskiej. Obszar ten administracyjnie należy do województwa wielkopolskiego, powiatu kępińskiego.

Wysoczyzna Wieruszowska jest zdenudowaną równiną morenową zlodowacenia odrzańskiego o powierzchni 1170 km² i jest rodzajem pomostu między Wyżyną Wieluńską na południowym-wschodzie a Wzgórzami Ostrzeszowskimi na północnym-zachodzie, osiągając wysokość od 170 m n.p.m. do ponad 200 m n.p.m. na południu. Za granicę z Równiną Oleśnicką na Nizinie Śląskiej można przyjąć dział wód Proсны i Widawy. Wysoczyzna leży zatem w dorzeczu Proсны, która przepływa w kierunku północnym przez jej środek. W ukształtowaniu powierzchni zarysowują się kępy wysoczyznowe (Opatowska, Siemianicka, Mikorzyńska, Wójcińska, Żdzarska) rozdzielone obniżeniami, np. w okolicy Kępna nad rzeką Samicą i nad Pomianką (KONDRACKI 1998).

Na obszarze badań występują następujące typy gleb: bielcowe (28,3%), brunatne kwaśne (18,9%), płowe (16,2%), rdzawe (14,4%), brunatne właściwe (8,8%), czarne ziemie (6,8%), murszowate (4,7%), glejbielicowe (0,8%), murszowe (0,6%) i torfowe (0,5%) (MUCHA, MARGOWSKI 1961).

Pod względem klimatycznym badany teren leży w regionie południowo-wielkopolskim, wyróżniającym się występowaniem stosunkowo dużej liczby dni z pogodą bardzo ciepłą i jednocześnie słoneczną lub z małym zachmurzeniem bez opadu (WOŚ 1994).

Na omawianym terenie występują pewne charakterystyczne zbiorowiska roślinne, które mają wpływ na kształtowanie się fauny sówkowatych. Zbiorowiska te oznaczono według MATUSZKIEWICZA (2001):

z rzędu *Salicetalia purpureae* MOOR 1958:

– wikliny nadrzeczne *Salicetum triandro-viminalis* LOHM. 1952

- z rzędu *Phragmitetalia* KOCH 1926:
– różne rodzaje szuwarów i łąk turzycowych
- z rzędu *Molinietalia-Caeruleae* W. KOCH 1926:
– mezo- i eutroficzne łąki kośne porastające duże powierzchnie
- z rzędu *Fagetalia silvaticae* PAWŁ. in. PAWŁ., SOKOŁ. et WALL. 1928:
– łąg jesionowo-olszowy; *Fraxino-Alnetum* W. MAT. 1952
– grupa lasów dębowo-grabowych, które tworzą zespół zbiorowy *Quercus-Carpinetum medioeuropaeum* R. TX. 1936
– grądy, ze związku *Carpinion betuli* ISSL. 1931 EM. OBERD. 1953
- z rzędu *Cladonio-Vaccinietalia* KIELL. - LUND 1967:
– zbiorowiska borowe z przewagą sosny ze związku *Dicrano-Pinion* LIBB. 1933, głównie kontynentalny bór mieszany *Quercus roboris-Pinetum* (W. MAT) J. MAT.
- z rzędu *Calluno-Ulicetalia* (QUANT. 1935) R. TX 1937:
– subatlantyckie wrzosowiska śródlądowe *Calluno-Genistetum* R. TX 1937 porastające małe powierzchnie głównie wzdłuż duktów i dróg leśnych

Występują także zbiorowiska roślinności synantropijnej z klas: *Stellarietea Mediae* R. TX., LOHM. et PRSG. 1950, *Molinio-Arrhenatheretea* R. TX. 1937 oraz *Artemisietea Vulgaris* LOHM., PRSG. et R. TX. in R. TX. 1950.

- Badania zlokalizowane zostały na terenie Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Rychtałskie”, którego fragmentem jest Leśny Zakład Doświadczalny Siemianice. Obserwacje prowadzono tylko w północnej części LZD Siemianice, tj. w obrębie Laski na następujących stanowiskach badawczych:
- Dobrygość CB07: stanowisko zlokalizowane w Gospodarstwie Szkółkarskim Dobrygość, należącym do Leśnictwa Doświadczalnego Dobrygość. W najbliższym otoczeniu przepływa rzeka Proсна oraz znajdują się sztuczne zbiorniki wodne. Stanowisko jest otoczone roślinnością łąkową i szuwarową, w oddali występują płaty łągów oraz zbiorowiska borowe.
 - Laski BB98: stanowisko zlokalizowane na skraju lasu przy leśniczówce „Laski”, naprzeciwko bramy głównej arboretum w Laskach. Najbliższą okolicę porastają zbiorowiska borowe przechodzące w lasy mieszane i grądy. Od wschodu występują pola uprawne.
 - Marianka Siemiańska YS07: stanowisko na skraju lasu przy gajówce, od strony południowej i zachodniej porośnięte lasem mieszanym wilgotnym oraz olsem jesionowym. Od strony północnej i wschodniej znajdują się grunty orne wsi Marianka Siemiańska.
 - Morawina BB98: stanowisko zlokalizowane na terenie stacji doświadczalnej Katedry Hodowli Lasu „Morawina” we wsi Biadaszki. Od strony północno-wschodniej znajdują się powierzchnie doświadczalne porośnięte dę-

bem. Od strony północnej otacza stanowisko młodnik sosnowy oraz nieużytki. Na południu występują zbiorowiska leśne i borowe. Od strony zachodniej występują pola uprawne.

- Mroczeń YS07: stanowisko zlokalizowane na skraju lasu obok zakładu „Tartak Laski”, otoczone lasem mieszanym świeżym.
- Wesoła CB07: stanowisko zlokalizowane na skraju lasu w osadzie Wesoła. Od wschodu stanowisko otacza rzeka Prosna i jej starorzecza porośnięte zbiorowiskami szuwarowymi i podmokłymi torfiastymi łąkami, na południu znajdują się lasy łąkowe i olszowe. Od strony północno-zachodniej występują pola uprawne.

Dodatkowo prowadzono pojedyncze obserwacje na stanowiskach: Joanna BB98, Kępno YS08, Ustronie CB07, Wielisławice CB07.

Metody badań

Podstawową metodą pozyskania materiału badawczego był odłów sówkowatych przy pomocy samolówek świetlnych, wyposażonych w lampy rtęciowo-żarowe o mocy 250W. Całonocne próby jednostkowe gromadzono od pierwszych dni marca do końca października, z częstotliwością średnio trzech prób na dekadę. Ze względu na różnorodność środowisk na wybranych stanowiskach, sówkowate odławiano także do światła lampy rtęciowo-żarowej o mocy 160W, do której zasilania wykorzystano przenośny generator prądotwórczy. Odłowy motyli prowadzono także przy użyciu przynęt pokarmowych. Stosowano soki owocowe zmieszane z winem. W tak przygotowanej przynęcie moczone grube sznurki, które następnie wieszano na gałęziach drzew i krzewów poza obrębem światła, w poszczególnych zbiorowiskach roślinnych. W trakcie badań, motyle odławiano także wieczorami nad kwitającymi roślinami. Niewielka część materiału została zgromadzona w dzień, za pomocą odławiania motyli metodą „na upatrzonego”.

Wyniki

W wyniku przeprowadzonych na terenie Wysoczyzny Wieruszowskiej badań, stwierdzono występowanie 273 gatunków sówkowatych. Wszystkie wykazane z terenu badań gatunki, bez względu na metodę, którą zostały stwierdzone, zaprezentowano w tabeli (Tab.). Przedstawione zostały w porządku systematycznym, który zaproponowali NOWACKI i FIBIGER (1996), z podaniem informacji dotyczących: występowania gatunku na badanym terenie, okresu pojawu imago oraz liczebności, w umownie przyjętej pięciostopniowej skali. W tabeli uwzględniono także jeden gatunek odłowiony na stanowisku w Kępnie w roku 1986 przez Sławomira GIERAKA, a także jeden gatunek wykazany w 1994 roku z Lasek (SOSIŃSKI, ŚLIWA 1998).

Omówienie wybranych gatunków

Moma alpium (OSBECK)

Gatunek euroazjatycki znany z całej Polski, występujący w dąbrowach i w lasach mieszanych z udziałem dębu. Omawiany gatunek stwierdzony był na terenie badań od pierwszej dekady maja poprzez cały czerwiec. Odłowiono go także w trzeciej dekadzie sierpnia na stanowisku w Laskach. Może to stanowić podstawę do wnioskowania, że w niektórych bardzo korzystnych latach, na terenie Polski daje on częściowe drugie pokolenie. Potwierdzają to obserwacje tego gatunku z Pienin, gdzie odłowiono 1 ex. 2 sierpnia 1955 roku (BŁESZYŃSKI i in. 1965).

Minucia lunaris (DEN. et SCHIFF.)

Gatunek południowy, występujący lokalnie na terenie prawie całej Polski (BUSZKO, NOWACKI 2000), lecz nie jest często odławiany. W miejscach, w których bywa stwierdzany znika często na kilkanaście – kilkadziesiąt lat (występuje w środowisku poniżej progu łowności), by pojawić się później na kilka lat. Na omawianym terenie stwierdzono kilkanaście osobników od końca kwietnia do końca maja (w roku 1999 – 1 ex., w 2000 – 11 exx., w 2001– 2 exx.).

Prodotis stolidus (FABR.)

Gatunek paleotropikalny, charakteryzujący się silnymi tendencjami migracyjnymi w kierunku północnym. Po raz pierwszy z Polski wykazany w roku 1963. Dotychczasowe obserwacje migrujących osobników miały miejsce wzdłuż wschodniej granicy kraju (NOWACKI, WASILUK 2004). W trakcie badań odłowiono 1 ex. w dniu 31 sierpnia 2002 roku. Jest to pierwsze stwierdzenie tego gatunku w Wielkopolsce.

Heliopsis ononis (DEN. et SCHIFF.)

Rzadki, holarktyczny gatunek, przed rokiem 1960 podawany głównie z Polski południowej i wschodniej (BUSZKO, NOWACKI 2000). Obecnie stwierdzony na Polesiu (NOWACKI, HOŁOWIŃSKI 1999), a także na stanowisku w miejscowości Kępno – 1 ex. w dniu 28 lipca 1986 roku (WASALA, GIERAK 2000). Jest to pierwsza obserwacja tego gatunku w Wielkopolsce.

Atypha pulmonaris ESP.

Gatunek południowy znany z południowej i południowo-wschodniej Polski (BUSZKO, NOWACKI, 2000). Wykazano 2 exx. na terenie badań w drugiej dekadzie lipca. Jest to nowy dla Wielkopolski gatunek motyla.

Tab. Systematyczny wykaz sówkowatych (*Lepidoptera: Noctuidae*), stwierdzonych na terenie Leśnego Zakładu Doświadczalnego Siemianice.

Systematic checklist of noctuid moths (*Lepidoptera: Noctuidae*) recorded in the Experimental Forest Station Siemianice.

Gatunek Species	Stanowisko odłowu oraz liczebność* Locality of catch and abundance*						Okres pojawu** Period of appearance**
	Dobrygość	Laski	Marianka Siemianańska	Morawina	Mroczeń	Wesoła	
1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Moma alpium</i> (OSBECK)***	2	2	2	1	2	-	V(1) – VI(1); VIII(3)
<i>Acronicta alni</i> (L.)	-	1	1	-	-	-	V(2) – VI(1); VIII(1)
<i>A. psi</i> (L.)	2	2	2	1	3	1	V(1) – VI(1); VIII(1-2)
<i>A. aceris</i> (L.)	2	2	1	-	1	1	V(1-2); VII(1-3) – VIII(1-2)
<i>A. leporina</i> (L.)	2	2	1	1	-	1	V(3); VI(3) – VII(1-2)
<i>A. megacephala</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	2	1	1	3	1	V(1-3); VI(3) – VIII(1)
<i>A. strigosa</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	-	1	-	1	2	VI(3) – VII(2)
<i>A. auricoma</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	3	1	-	-	1	V(1-2); VII(1) – VIII(2)
<i>A. rumicis</i> (L.)	3	4	3	2	3	2	V(1) – VI(2); VII(3) – VIII(2)
<i>Craniophora ligustri</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	2	1	1	1	2	V(1) – VI(1); VII(1) – VIII(2)
<i>Simyra nervosa</i> (DEN. et SCHIFF.)	-	1	-	1	-	-	VII(3)
<i>S. albovenosa</i> (GOEZE)	2	2	2	2	-	1	IV(3) – VI(1); VII(3) – VIII(1)
<i>Cryphia fraudatricula</i> (HBN.)	1	1	-	1	-	-	VI(2)
<i>C. algae</i> (FABR.)	1	2	1	2	1	-	VII(3) – VIII(2)

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>C. raptricula</i> (DEN. et SCHIFF.)	-	-	-	1	-	-	VIII(2)
<i>Paracolax tristalis</i> (FABR.)	2	2	2	2	1	1	VI(2) – VIII(1)
<i>Macrochilo cribrumalis</i> (HBN.)	-	1	-	-	-	1	VII(2)
<i>Herminia tarsicrinalis</i> (KNOCH)	2	3	1	1	1	2	V(3) – VII(2)
<i>H. grisealis</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	3	2	1	1	1	V(2) – VII(1)
<i>Polypogon tentacularia</i> (L.)	2	3	1	1	2	1	VI(1) – VII(1)
<i>Pechipogo strigilata</i> (L.)	2	2	1	1	-	1	V(2) – VI(3)
<i>Zanclognatha tarsipennalis</i> TREIT.	2	3	2	1	1	1	V(3) – VII(1)
<i>Catocala sponosa</i> (L.)	-	2	1	-	1	-	VII(2) – VIII(3)
<i>C. fraxini</i> (L.)	1	2	1	1	1	1	VII(3) – IX(1)
<i>C. nupta</i> (L.)	2	2	1	1	1	1	VII(3)
<i>C. elocata</i> (ESP.)	1	-	-	-	1	-	VIII(3)
<i>C. promissa</i> (DEN. et SCHIFF.)	-	1	1	-	1	-	VII(2) – VIII(2)
<i>C. fulminea</i> (SCOP.)	1	1	1	1	1	-	VII(1-3)
<i>Minucia lunaris</i> (DEN. et SCHIFF.)***	1	1	-	-	1	-	IV(3) – VI(1)
<i>Prodotia stolidia</i> (FABR.)***	-	1	-	-	-	-	VIII(3)
<i>Lygephila pastinum</i> (TREIT.)	1	1	1	1	1	-	VI(3) – VII(2)
<i>L. viciae</i> (HBN.)	-	1	-	-	-	-	VI(3) – VII(1)
<i>Tyta luctuosa</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	-	-	1	1	-	VII(2-3)
<i>Callistege mi</i> (CL.)	1	1	1	1	2	1	V(1-3)
<i>Euclidia glyphica</i> (L.)	1	1	1	1	2	1	V(1-3)
<i>Laspeyria flexula</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	3	2	2	3	1	VI(1) – X(1)

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Scoliopteryx libatrix</i> (L.)	2	1	1	1	1	1	VIII(1) – V(2)
<i>Hypena proboscidalis</i> (L.)	4	4	3	3	3	2	V(1) – X(1)
<i>H. rostralis</i> (L.)	2	2	1	2	1	-	IV(3) – X(1)
<i>H. crassalis</i> (FABR.)	3	3	1	1	2	-	V(2) – VII(2)
<i>Phytometra viridaria</i> (CL.)	-	-	-	1	-	-	VII(1-3)
<i>Rivula sericealis</i> (SCOP.)	4	5	5	4	4	3	V(2) – X(3)
<i>Parascotia fuliginaria</i> (L.)	1	-	1	-	-	-	VIII(1-3)
<i>Colobochyla salicalis</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	2	2	1	2	2	V(2) – VII(2)
<i>Diachrysia chrysitis</i> (L.)	3	4	3	3	3	3	V(1) – X(1)
<i>Macdunnoughia confusa</i> (STEPH.)	2	4	3	2	3	2	V(1) – X(2)
<i>Plusia festucae</i> (L.)	2	2	2	2	2	2	VI(1) – X(2)
<i>P. putnami</i> (GROTE)	1	-	-	-	-	-	VIII(1)
<i>Autographa gamma</i> (L.)	3	4	3	3	3	3	IV(3) – X(2)
<i>A. pulchrina</i> (HAW.)	1	2	2	1	1	-	V(3) – VI(3)
<i>Abrostola tripartita</i> (HUFN.)	2	3	2	2	2	1	V(2) – X(2)
<i>A. triplasia</i> (L.)	2	3	2	2	2	1	V(1) – VIII(2)
<i>Emmelia trabealis</i> (SCOP.)	-	1	1	3	-	-	V(1) – VIII(2)
<i>Protodeltote pygarga</i> (HUFN.)	4	5	3	3	4	3	V(2) – VIII(3)
<i>Deltote deceptoris</i> (SCOP.)	1	1	-	1	1	1	V(2); VII(2)
<i>D. uncula</i> (CL.)	1	1	1	1	1	2	VI(1) – VII(1)
<i>D. bankiana</i> (FABR.)	2	3	2	2	2	2	V(2) – VIII(2)
<i>Pseudeustrotia candidula</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	1	-	1	1	1	V(2) – VII(2)

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Eublemma minutata</i> (FABR.)	1	1	-	2	-	-	VI(3) – VII(3)
<i>Trisateles emortualis</i> (DEN. et SCHIFF.)	3	2	1	2	1	1	VI(1) – IX(1)
<i>Cucullia fraudatrix</i> EV.	-	1	-	1	1	-	VI(3) – VII(3)
<i>C. argentea</i> (HUFN.)	-	1	-	-	-	-	VII(3)
<i>C. umbratica</i> (L.)	2	2	1	2	2	1	V(1) – IX(1)
<i>C. asteris</i> (DEN. et SCHIFF.)	-	1	-	1	-	-	IV(3) – V(3)
<i>Shargacucullia verbasci</i> (L.)	-	1	1	1	-	-	IV(3)
<i>Calophasia lunula</i> (HUFN.)	1	-	-	1	-	-	VI(2)
<i>Amphipyra pyramidea</i> (L.)	1	2	1	1	2	1	VII(3) – IX(3)
<i>A. berbera</i> RUNGS	2	2	1	1	2	1	VIII(1) – X(1)
<i>A. livida</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	1	-	1	-	-	VIII(2) – X(2)
<i>A. tragopoginis</i> (CL.)	-	2	1	1	2	1	VII(2) – IX(3)
<i>Asteroscopus sphinx</i> (HUFN.)	2	3	1	2	1	1	X(1-3)
<i>Brachionycha nubeculosa</i> (ESP.)	-	2	1	-	1	1	III(3) – IV(1)
<i>Diloba caeruleocephala</i> (L.)	1	1	2	1	1	1	IX(3) – X(2)
<i>Panemeria tenebrata</i> (SCOP.)	1	-	1	1	-	1	IV(3) – V(2)
<i>Schinia scutosa</i> (DEN. et SCHIFF.)	-	-	1	1	1	1	VII(3) – IX(1)
<i>Heliothis viriplaca</i> (HUFN.)	-	-	1	3	1	1	VI(1) – VIII(2)
<i>H. ononis</i> (DEN. et SCHIFF.)***	-	-	-	-	-	-	28 VII 1994
<i>H. maritima</i> GRASLIN					1		24 VII 2004
<i>Helicoverpa armigera</i> (HBN.)	-	2	1	1	1	-	VIII(3) – X(1)
<i>Pyrrhia umbra</i> (HUFN.)	2	2	1	2	1	-	VI(1) – VIII(1)

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Elaphria venustula</i> (HBN.)	3	2	-	1	1	1	V(2) – VII(1)
<i>Caradrina morpheus</i> (HUFN.)	3	2	1	2	1	1	VI(1) – VIII(1)
<i>Paradrina selini</i> (BOISD.)	1	-	1	1	1	-	VII(1-2)
<i>P. clavipalpis</i> (SCOP.)	1	-	-	1	1	-	V(2) – VII(1)
<i>Hoplodrina octogenaria</i> (GOEZE.)	4	4	2	3	3	2	V(3) – VIII(3)
<i>H. blanda</i> (DEN. et SCHIFF.)	3	3	2	2	2	2	VI(3) – VIII(1)
<i>H. ambigua</i> (DEN et SCHIFF.)	2	3	2	2	2	1	VI(3) – VIII(2)
<i>Charanyca trigrammica</i> (HUFN.)	3	2	1	2	2	2	V(2) – VII(2)
<i>Atypha pulmonaris</i> (ESP.)***	1	1	-	-	-	-	VII(2)
<i>Chilodes maritima</i> (TAUSCHER)	1	-	-	-	-	-	V(3) – VI(2)
<i>Athetis pallustris</i> (HBN.)	1	-	1	-	-	-	V(3) – VIII(1)
<i>Dypterygia scabriuscula</i> (L.)	3	3	2	3	1	1	V(1) – VIII(1)
<i>Rusina ferruginea</i> (ESP.)	3	4	2	4	3	3	V(3) – VIII(1)
<i>Thalpophila matura</i> (HUFN.)	2	2	2	3	1	1	VII(1) – VIII(3)
<i>Trachea atriplicis</i> (L.)	3	4	3	3	2	2	V(3) – VIII(1)
<i>Euplexia lucipara</i> (L.)	2	3	2	2	1	2	VI(1) – VII(2)
<i>Phlogophora meticulosa</i> (L.)	2	3	3	2	1	2	V(1) – X(1)
<i>Hyppa rectilinea</i> (ESP.)	1	-	2	-	2	-	V(3) – VI(2)
<i>Actinotia polyodon</i> (CL.)	-	-	1	-	-	-	VI(1-2)
<i>Callopietria juvenina</i> (STOLL)	1	3	2	1	2	-	VI(1) – VIII(2)
<i>Eucarta virgo</i> (TREIT.)	2	3	2	2	1	2	V(1) – IX(2)
<i>Ipimorpha retusa</i> (L.)	2	2	1	1	1	1	VI(3) – VIII(3)

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>I. subtusa</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	3	1	2	1	1	VI(3) – VIII(3)
<i>Enargia paleacea</i> (ESP.)	1	2	2	1	1	1	VI(3) – VIII(3)
<i>Parastichtis suspecta</i> (HBN.)	-	-	1	1	1	-	VI(1) – VII(3)
<i>P. ypsilon</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	-	-	1	1	-	VI(1) – VII(3)
<i>Cosmia pyralina</i> (DEN. et SCHIFF.)	3	3	2	2	1	2	V(3) – VII(3)
<i>C. trapezina</i> (L.)	3	4	3	3	4	3	VI(2) – VIII(3)
<i>Xanthia togata</i> (ESP.)	2	1	1	1	1	1	IX(1) – X(1)
<i>X. aurago</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	-	1	-	-	-	IX(1) – X(1)
<i>X. icteritia</i> (HUFN.)	2	2	1	1	1	1	VIII(3) – X(2)
<i>X. gilvago</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	-	-	1	-	-	IX(1)
<i>X. ocellaris</i> (BORKH.)	2	1	-	1	-	-	IX(1) – X(2)
<i>X. citrigo</i> (L.)	2	2	1	1	1	1	IX(2) – X(2)
<i>Agrochola lychnidis</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	3	2	3	2	2	IX(1) – X(2)
<i>A. circellaris</i> (HUFN.)	3	4	2	3	3	1	VIII(3) – X(3)
<i>A. lota</i> (CL.)	-	1	1	1	-	-	IX(2) – X(2)
<i>A. macilenta</i> (HBN.)	-	2	1	2	1	-	IX(2) – X(2)
<i>A. nitida</i> (DEN. et SCHIFF.)	-	1	1	-	1	-	VIII(1) – X(1)
<i>A. helvola</i> (L.)	-	3	2	3	2	1	IX(2) – X(2)
<i>A. litura</i> (L.)	3	4	2	3	2	1	IX(1) – X(3)
<i>A. laevis</i> (HBN.)	-	1	1	-	1	-	VIII(1) – X(1)
<i>Eupsilia transversa</i> (HUFN.)	3	3	3	3	3	2	IX(3) – V(1)
<i>Conistra vaccinii</i> (L.)	3	4	3	3	3	1	IX(3) – V(1)

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>C. ligula</i> (ESP.)	-	1	1	-	-	-	IX(3)
<i>C. rubiginosa</i> (SCOP.)	1	1	1	1	1	-	X(2) – V(1)
<i>C. rubiginea</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	1	1	1	1	-	X(1) – V(1)
<i>C. erythrocephala</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	3	2	-	1	1	X(1) – V(1)
<i>Brachylomia viminalis</i> (FABR.)	1	-	-	1	1	-	VII(1) – VIII(1)
<i>Lithomoia solidaginis</i> (HBN.)	1	-	-	1	-	-	VIII(2–3)
<i>Lithophane socia</i> (HUFN.)	2	2	1	1	1	1	IX(3) – IV(3)
<i>L. ornitopus</i> (HUFN.)	2	2	2	3	1	1	IX(3) – V(1)
<i>L. furcifera</i> (HUFN.)	2	1	1	1	1	1	IX(3) – IV(2)
<i>Xylena vetusta</i> (HBN.)	-	1	1	-	1	1	X(1) – IV(2)
<i>X. exsoleta</i> (L.)	-	1	1	1	1	1	X(1) – IV(2)
<i>Allophyes oxyacanthae</i> (L.)	3	3	3	3	3	3	IX(2) – X(2)
<i>Dichonia aprilina</i> (L.)	-	1	2	1	1	-	IX(3) – X(2)
<i>D. convergens</i> (DEN. et SCHIFF.)	-	1	2	1	2	-	IX(3) – X(3)
<i>Dryobotodes eremita</i> (FABR.)	-	-	1	-	-	-	X(1)
<i>Ammonoia caecimacula</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	-	-	1	-	-	IX(3)
<i>Blepharita satura</i> (DEN. et SCHIFF.)	3	4	2	2	2	2	VIII(3) – X(1)
<i>Mniotype adusta</i> (ESP.)	1	-	1	-	-	-	V(2) – VII(1)
<i>Apamea monoglypha</i> (HUFN.)	3	3	3	3	3	3	VI(3) – VIII(1)
<i>A. lithoxylaea</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	2	1	1	2	1	VII(1–3)
<i>A. sublustris</i> (ESP.)	1	-	1	-	1	1	VI(1) – VII(2)
<i>A. crenata</i> (HUFN.)	2	2	2	3	2	1	V(2) – VII(1)

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>A. lateritia</i> (HUFN.)	2	2	-	2	1	1	VI(2) – VII(1)
<i>A. remissa</i> (HBN.)	2	1	1	1	1	1	V(3) – VI(3)
<i>A. unanimitis</i> (HBN.)	1	-	-	1	-	1	V(2) – VII(1)
<i>A. anceps</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	3	2	2	2	1	V(1) – VI(2)
<i>A. sordens</i> (HUFN.)	2	2	2	2	2	1	V(2) – VI(3)
<i>A. scolopacina</i> (ESP.)	2	3	2	2	2	2	VI(2) – VII(3)
<i>A. ophiogramma</i> (ESP.)	2	1	1	1	1	-	VI(3) – VIII(1)
<i>Oligia strigilis</i> (L.)	3	3	3	3	3	2	V(2) – VII(2)
<i>O. versicolor</i> (BORKH.)	2	2	1	1	1	1	VII(1) – VIII(1)
<i>O. latruncula</i> (DEN. et SCHIFF.)	4	4	3	3	3	3	V(2) – VII(2)
<i>O. fasciuncula</i> (HAW.)	2	2	1	2	1	-	V(3) – VII(2)
<i>Mesoligia furuncula</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	3	-	3	1	-	VII(1) – VIII(2)
<i>Mesapamea secalis</i> (L.)	2	3	2	2	2	1	VI(2) – VIII(2)
<i>M. didyma</i> (ESP.)	1	3	2	1	1	1	VI(2) – VIII(2)
<i>Photodes minima</i> (HAW.)	1	-	-	1	-	1	VI(1) – VII(2)
<i>Luperina testacea</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	3	2	3	1	1	VIII(2) – IX(1)
<i>Rhizedra lutosa</i> (HBN.)	2	-	1	1	-	-	VIII(3) – X(2)
<i>Amphipoea oculea</i> (L.)	2	2	1	1	2	1	VII(1) – VIII(2)
<i>A. fucosa</i> (FR.)	2	2	2	2	2	2	VI(3) – VIII(2)
<i>Hydraecia micacea</i> (ESP.)	4	3	2	2	2	1	VII(1) – IX(2)
<i>H. ultima</i> HOLST	2	2	1	-	1	-	VII(1) – IX(1)
<i>H. petasitis</i> DOUBLEDAY***	-	-	-	-	1	-	VIII(2)
<i>Gortyna flavago</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	2	1	1	1	-	VII(3) – X(1)

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Calamia tridens</i> (HUFN.)	1	-	-	3	1	-	VII(1) – VIII(1)
<i>Staurophora celsia</i> (L.)	3	2	2	3	-	-	IX(1) – X(1)
<i>Celaena leucostigma</i> (HBN.)	2	2	2	-	-	2	VII(1) – VIII(3)
<i>Nonagria typhae</i> (THUNBG.)	1	-	-	-	-	-	VIII(2) – X(2)
<i>Archanara geminipuncta</i> (HAW.)	1	-	-	-	-	-	VIII(1–2)
<i>A. dissoluta</i> (TREIT.)	-	-	1	-	-	-	VIII(1)
<i>A. sparganii</i> (ESP.)	2	-	1	-	-	-	VII(2) – X(1)
<i>A. algae</i> (ESP.)	1	-	1	-	-	1	VIII(1–3)
<i>Sedina buettneri</i> (HERING)	3	-	1	1	-	1	VIII(2) – X(1)
<i>Arenostola phragmitidis</i> (HBN.)	1	-	1	-	-	1	VIII(2) – IX(1)
<i>Chortodes fluxa</i> (HBN.)	3	3	2	3	3	2	VI(1) – X(1)
<i>Ch. pygmina</i> (HAW.)	2	2	1	2	2	1	VII(3) – X(1)
<i>Discestra trifolii</i> (HUFN.)	3	4	3	4	3	2	IV(3) – X(2)
<i>Anarta myrtilli</i> (L.)	1	-	-	-	-	-	IV(3) – V(2)
<i>Lacanobia w-latinum</i> (HUFN.)	1	1	1	2	1	1	V(2) – VI(2)
<i>L. oleracea</i> (L.)	3	3	2	3	2	1	V(2) – VIII(3)
<i>L. thalassina</i> (HUFN.)	2	2	2	2	2	1	V(1) – VII(2)
<i>L. contigua</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	1	1	1	1	1	V(1) – VII(3)
<i>L. suasa</i> (DEN. et SCHIFF.)	3	3	2	3	2	1	V(1) – VIII(3)
<i>Hada plebeja</i> (L.)	2	1	2	2	2	1	V(1) – VII(2)
<i>Aetheria dysodea</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	-	-	1	-	-	VII(1–3)
<i>Hadena bicruris</i> (HUFN.)	2	2	1	1	1	-	VI(1) – VIII(2)
<i>H. rivularis</i> (FABR.)	2	2	1	2	1	1	VI(1) – VIII(2)

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>H. perplexa</i> (DEN. & SCHIFF.)	1	-	-	-	-	-	VII(1)
<i>Sideridis albicolon</i> (HBN.)	-	-	1	1	1	-	V(2) – VI(1)
<i>Heliophobus reticulata</i> (GOEZE)	2	1	1	2	1	-	V(3) – VII(1)
<i>Melanchra persicariae</i> (L.)	2	3	2	2	2	2	V(1) – VIII(1)
<i>M. pisi</i> (L.)	2	2	3	2	2	1	V(2) – VIII(3)
<i>Mamestra brassicae</i> (L.)	2	3	2	2	2	2	V(2) – VIII(3)
<i>Polia bombycina</i> (HUFN.)	2	2	1	2	1	1	VI(2) – VIII(3)
<i>P. nebulosa</i> (HUFN.)	2	2	1	1	1	1	VI(1) – VIII(2)
<i>Mythimna turca</i> (L.)	3	-	-	2	-	1	VI(1) – VII(2)
<i>M. conigera</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	2	1	2	1	1	VI(2) – VII(2)
<i>M. ferrago</i> (FABR.)	2	3	2	2	2	2	VI(1) – VII(3)
<i>M. albipuncta</i> (DEN. et SCHIFF.)	3	4	3	3	2	3	V(2) – X(2)
<i>M. pudorina</i> (DEN. et SCHIFF.)	3	2	-	1	1	-	V(3) – VII(1)
<i>M. straminea</i> (TREIT.)	1	1	2	-	1	-	VI(3) – VII(3)
<i>M. impura</i> (HBN.)	3	3	3	3	2	3	V(2) – VIII(3)
<i>M. pallens</i> (L.)	4	5	5	4	3	3	V(1) – X(1)
<i>M. obsoleta</i> (HBN.)	1	-	1	-	-	-	VI(2) – VII(3)
<i>M. comma</i> (L.)	3	-	2	2	-	1	V(3) – VII(3)
<i>M. l-album</i> (L.)	2	4	2	2	2	2	VI(1) – X(1)
<i>Orthosia incerta</i> (HUFN.)	3	4	3	3	4	2	III(3) – V(3)
<i>O. gothica</i> (L.)	4	5	4	3	4	3	III(3) – V(2)
<i>O. cruda</i> (DEN. et SCHIFF.)	4	5	4	3	5	3	III(2) – V(1)
<i>O. miniosa</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	2	2	2	2	2	IV(1) – V(1)

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>O. opima</i> (HBN.)	-	1	-	-	-	-	IV(3) – V(1)
<i>O. populeti</i> (FABR.)	3	3	2	2	2	1	III(3) – V(1)
<i>O. cerasi</i> (FABR.)	3	5	4	3	4	3	III(3) – V(3)
<i>O. gracilis</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	2	2	2	2	1	III(3) – V(2)
<i>O. munda</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	3	2	2	2	2	III(3) – V(1)
<i>Panolis flammea</i> (DEN. et SCHIFF.)	4	5	4	5	5	3	III(3) – VI(2)
<i>Egira conspicularis</i> (L.)	2	2	-	1	1	-	IV(3) – V(2)
<i>Cerapteryx graminis</i> (L.)	3	2	2	2	2	2	VI(3) – VIII(2)
<i>Tholera cespitis</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	1	1	2	1	1	VIII(2) – IX(1)
<i>T. decimalis</i> (PODA)	3	3	2	2	1	1	VII(2) – IX(2)
<i>Pachetra sagittigera</i> (HUFN.)	1	-	-	1	-	-	V(1) – VI(1)
<i>Lasionycta proxima</i> (HBN.)***	-	1	-	-	-	-	6 VII 1994
<i>Axylia putris</i> (L.)	4	4	3	3	3	2	V(1) – VIII(3)
<i>Ochropleura plecta</i> (L.)	4	5	4	4	3	2	IV(3) – X(1)
<i>Diarsia mendica</i> (FABR.)	1	2	2	1	1	2	V(3) – VI(3)
<i>D. brunnea</i> (DEN. et SCHIFF.)	3	4	2	3	2	2	V(2) – VIII(1)
<i>D. rubi</i> (VIEWEG)	3	4	2	1	2	2	V(2) – VIII(3)
<i>Noctua pronuba</i> L.	3	4	3	3	3	3	V(3) – IX(3)
<i>N. orbona</i> (HUFN.)	1	1	-	1	-	-	VI(3) – VIII(1)
<i>N. comes</i> HBN.	1	1	-	-	-	-	VII(3) – VIII(3)
<i>N. fimbriata</i> (SCHREBER)	2	3	2	2	3	2	VII(3) – VIII(3)
<i>N. janthina</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	3	1	1	1	1	VII(3) – VIII(3)
<i>N. janthe</i> (BORKH.)	-	2	1	-	-	1	VII(3) – IX(1)

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Lycophotia porphyrea</i> (DEN. et SCHIFF.)	-	1	1	2	1	-	VI(1) – VII(2)
<i>Rhyacia simulans</i> (HUFN.)	1	-	1	1	2	1	VI(2) – VII(1)
<i>Eurois occulta</i> (L.)	-	1	-	-	1	-	VI(3) – VII(2)
<i>Spaelotis ravida</i> (DEN. et SCHIFF.)	1	-	-	1	-	-	VII(2–3)
<i>Graphiphora augur</i> (FABR.)	1	-	-	1	-	2	VI(2) – VII(2)
<i>Xestia c-nigrum</i> (L.)	4	5	5	4	4	4	IV(3) – X(2)
<i>X. ditrapezium</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	4	1	1	2	1	VI(2) – VII(2)
<i>X. triangulum</i> (HUFN.)	4	5	3	3	3	3	V(3) – VII(2)
<i>X. baja</i> (DEN. et SCHIFF.)	3	3	3	2	2	1	VII(1) – IX(2)
<i>X. sexstrigata</i> (HAW.)	3	3	2	1	1	2	VII(1) – IX(1)
<i>X. xanthographa</i> (DEN. et SCHIFF.)	3	2	2	2	1	2	VIII(2) – IX(2)
<i>Cerastis rubricosa</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	3	3	2	3	2	IV(1) – V(1)
<i>C. leucographa</i> (DEN. et SCHIFF.)	3	3	3	2	2	2	IV(1) – V(2)
<i>Naenia typica</i> (L.)	-	-	1	-	-	-	VI(2)
<i>Anaplectoides prasina</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	3	1	1	1	1	V(3) – VII(3)
<i>Actebia praecox</i> (L.)	1	-	-	1	-	-	VII(1)
<i>Euxoa nigricans</i> (L.)	-	1	-	1	-	-	VIII(1–2)
<i>E. tritici</i> (L.)	-	1	1	1	1	-	VII(3) – IX(1)
<i>Agrotis crassa</i> (HBN.)	-	-	-	1	1	-	VIII(2–3)
<i>A. ipsilon</i> (HUFN.)	2	2	2	2	2	2	VI(2) – X(2)
<i>A. exclamationis</i> (L.)	4	4	4	5	4	3	V(1) – VIII(3)
<i>A. clavis</i> (HUFN.)	2	2	-	1	1	1	V(2) – VII(2)
<i>A. segetum</i> (DEN. et SCHIFF.)	3	5	4	3	3	3	V(2) – X(1)

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>A. vestigialis</i> (HUFN.)	2	1	1	3	2	1	VI(1) – VIII(3)
<i>Panthea coenobita</i> (ESP.)	1	-	1	1	1	-	VI(3) – VII(3)
<i>Colocasia coryli</i> (L.)	3	3	3	3	3	3	IV(2) – V(1); VI(3) – VIII(2)
<i>Meganola strigula</i> (DEN. et SCHIFF.)	-	2	1	-	1	1	VI(1) – VII(2)
<i>M. albula</i> (DEN. et SCHIFF.)	2	3	1	1	1	1	VI(1) – VII(3); VIII(3) – IX(1)
<i>Nola cucullatella</i> (L.)	-	2	1	1	2	1	VI(1) – VII(3)
<i>N. confusalis</i> (H-S)	1	1	1	-	1	1	VI(1)
<i>N. aerugula</i> (HBN.)	-	2	-	-	1	-	V(3)
<i>Nycteola revayana</i> (SCOP.)	1	2	1	2	2	2	IX(3) – X(3)
<i>Bena bicolorana</i> (FUESSLY)	2	3	3	3	2	2	V(1) – VIII(1)
<i>Pseudoips prasinana</i> (L.)	-	1	1	1	2	-	VII(1)
<i>Earias clorana</i> (L.)	2	2	2	2	2	2	V(1) – VI(1); VII(1) – VIII(2)
Razem gatunków – Total species	273	223	217	215	219	206	174

*1 – sporadyczny (1–4 exx.), 2 – pojedynczy (6–19 exx.), 3 – nieliczny (20–99 exx.), 4 – liczny (100–499 exx.), 5 – masowy (powyżej 500 exx.).

*1 – sporadic (1–4 exx.), 2 – single (6–19 exx.), 3 – not numerous (20–99 exx.), 4 – numerous (100–499 exx.), 5 – mass (above 500 exx.).

** Liczba rzymska oznacza miesiąc, liczba arabska w nawiasie – dekadę miesiąca.

** Roman numerals denote months, Arabic numerals – decades of the months.

*** Gatunki omówione w tekście.

*** Species discussed in the text.

Hydraecia petasitis DOUBLEDAY

Gatunek euroazjatycki. Historyczne stwierdzenia jego występowania w Polsce dotyczą następujących stanowisk: wyspa Edwarda obok Zaniemyśla, Kobylepole oraz Gostyń w Wielkopolsce (ROMANISZYN 1929). Wykazany ze Śląska: Oświęcim (STUGLIK 1939), Ligota Tworkowska (DROZDA 1962), Małopolski: Cichy Kącik, Sanka (RAZOWSKI 1969). Częściej spotykany na pogórzu i w górach od Bieszczadów poprzez Pieniny, Tatry aż po Góry Sowie (NOWACKI, WAŚALA 2001). Odłowiono 1ex. na stanowisku w miejscowości Mroczeń, 12 sierpnia 2000 r. Jest to potwierdzenie, po ponad 100 latach, występowania tego gatunku w Wielkopolsce (WAŚALA 2001).

Lasionycta proxima (HBN.)

Gatunek euroazjatycki znany z rozproszonych stanowisk na terenie całego kraju, głównie z części wschodniej i gór. Złowiony przed około 100 laty w Poznaniu. Stwierdzony na stanowisku w miejscowości Laski, 2 exx. 6 lipca 1994 r. (SOSIŃSKI, ŚLIWA 1998).

Omówienie wyników

Tereny należące do Leśnego Zakładu Doświadczalnego Siemianice są zapewne jedynym w Wielkopolsce obszarem, na którym w swoim naturalnym zasięgu występują wszystkie podstawowe gatunki drzew lasotwórczych oraz możliwe jest prowadzenie na wybranych powierzchniach zrównoważonej pod względem ekologicznym gospodarki leśnej. Tak wydzielone obszary pozwalają na utrzymanie właściwych cech strukturalnych środowisk, co wpływa na związane z nimi owady. Spowodowało to, że na interesującym nas terenie stwierdzono występowanie ciekawych gatunków sówkowatych.

Przeprowadzone w latach 1999–2003 obserwacje na terenie Wysoczyzny Wieruszowskiej dały godne uwagi rezultaty. Badany obszar okazał się być bogatym faunistycznie. Twierdzić tak można poprzez porównanie najprostszego wskaźnika bogactwa gatunkowego, wyrażonego liczbą gatunków, z wynikami podobnych badań. W wyniku przeprowadzonych obserwacji stwierdzono występowanie 273 gatunków *Noctuidae*, co stanowi 55% wszystkich sówkowatych wykazanych dotychczas z obszaru Polski. Jest to liczba znaczna, biorąc pod uwagę stosunkowo małe urozmaicenie terenu, a co za tym idzie – zbiorowisk roślinnych omawianego wycinka kraju. Dla porównania, z innych, najczęściej większych obszarów, przy prowadzeniu badań przez dłuższy czas wykazano: Bieszczady i Pogórze Przemyskie – 307 gatunków *Noctuidae* (BIELEWICZ 1973, 1984; NOWACKI i in. 1993), Puszcza Białowieńska – 344 gatunki (BUSZKO i in. 1996; SOSIŃSKI i in. 2000; WAŚALA 2001a),

środkowe Podlasie – 315 gatunków (NOWACKI, WASILUK 2004), czy 330 gatunków sówkowatych wykazanych z terenu Lasów Sobiborskich przez NOWACKIEGO i HOŁOWIŃSKIEGO (1999, 2002).

Z terenu Wielkopolski dotychczas wykazano 354 gatunki sówkowatych, z czego 26 gatunków nie zostało potwierdzonych po roku 1960. W czasie ostatnich czterdziestu kilku lat stwierdzono 328 gatunków *Noctuidae* (BUSZKO, NOWACKI 2000). Liczba 273 gatunków *Noctuidae* odłowionych na omawianym terenie stanowi ponad 83% wykazanych w tymże czasie z województwa wielkopolskiego.

W czasie badań prowadzonych na południowym krańcu Wielkopolski, stwierdzono trzy nowe dla tego obszaru gatunki motyli. Są nimi: *Prodotis stolidus*, *Heliothis ononis*, *Athypa pulmonaris*. Potwierdzono również występowanie *Hydraecia petasitis*.

Z innych rejonów Wielkopolski np. z okolic Zdun koło Krotoszyna wykazano 152 gatunki (KORDY 1996), w rezerwacie „Meteoryt” w Morasku koło Poznania 191 gatunków (NOWACKI 1991). Dane z okolic Poznania zawarte są także w pracy KLONOWSKIEGO (1975), który stwierdził 209 gatunków. Najliczniej reprezentowane są sówkowate odłowione w Kotlinie Kolskiej, gdzie wykazano 250 gatunków (NOWACKI 1989).

Spośród wszystkich stwierdzonych na terenie badań sówkowatych, najliczniej reprezentowane są gatunki synantropijne, związane ze zbiorowiskami roślinnymi przekształconymi przez człowieka. Należą do nich: *Xestia c-nigrum*, *Agrotis segetum*, *A. exclamationis*, *Ochropleura plecta*, *Axylia putris*, *Mythimna pallens*. Tak duża liczebność wspomnianych gatunków wiąże się z ich eurytopowym charakterem. Polifagi te występują prawie we wszystkich zbiorowiskach roślinnych o charakterze otwartym.

Drugą, liczną grupę motyli stanowią gatunki związane z lasami, głównie *Orthosia cruda*, której gąsienice żerują na drzewach liściastych czy monofag sosny, jakim jest *Panolis flammea*.

Inną liczną grupę stanowią motyle, których gąsienice żerują na trawach i turzycach. Wymienić tutaj należy: *Rivula sericealis* i *Protodeltote pygarga*.

Na terenie Wysoczyzny Wieruszowskiej odławiano motyle głównie w dwóch rodzajach siedlisk. Dwa stanowiska, Dobrygość i Wesoła, znajdowały się w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Proсны. Występowały tam głównie torfiaste łąki i zbiorowiska szuwarowe. Odrębność ekologiczną tych stanowisk określają charakterystyczne gatunki motyli, występujące na tych stanowiskach. Należą do nich: *Catocala elocata*, *Chilodes maritima*, *Apamea unanimis*, *Nonagria typhae*, *Archanara geminipuncta*, *A. sparganii*, *A. algae*, *Areostola phragmitidis*, *Sedina buettneri*, *Mythimna obsoleta*, *M. turca*, *M. comma*. Na pozostałych stanowiskach dominowały natomiast lasy liściaste i bory

mieszane. Charakteryzowały je: *Catocala sponsa*, *C. promissa*, *Meganola strigula*, *Nola aerugula*, *Agrochola macilenta*, *A. helvola*, *A. laevis*, *Conistra ligula*, *Dichonia aprilina*, *D. convergens*.

Interesującą grupę sówkowatych, wykazanych z terenu badań stanowią gatunki południowe, rozwijające się w strefie śródziemnomorskiej, migrujące każdego roku w kierunku północnym. Na terenie południowej Wielkopolski zarejestrowano, obok gatunków spotykanych pospolicie w całym kraju: *Autographa gamma*, *Macdunnoughia confusa*, *Mythimna l-album*, *M. albipuncta*, *Phlogophora meticulosa* czy *Agrotis ipsilon*, także gatunki rzadziej wykazywane z Polski: *Prodotis stolidus*, *Heliothis ononis*, *Helicoverpa armigera*, *Schinia scutosa*.

Uzyskane w wyniku przeprowadzonych badań informacje wskazują na wysokie walory przyrodnicze ekosystemów występujących na terenie LZD Siemianice. Świadczy o tym znaczna liczba stwierdzonych gatunków oraz występowanie wielu gatunków sporadycznie wykazywanych z Wielkopolski. Wyniki niniejszej pracy wypełniają lukę, jaka istniała na mapie przedstawiającej stan znajomości rozszedlenia sówkowatych w Polsce.

SUMMARY

The paper presents the results of faunistic and ecological studies on the noctuid moths of the Experimental Forest Station Siemianice. The studies were carried out during 1999–2003, throughout entire vegetation seasons. The main collecting method was catching imagines using light traps. As a result, 273 species of noctuid moths were collected. This constitutes 55% of Polish noctuid fauna. All the recorded species are listed in a table in systematic order; the information on the collecting localities, abundance (according to a five-grade scale), and time of appearance imagines is given.

PIŚMIENNICTWO

- BARANIAK E. 1979: *Zygaena carniolica* (SCOP.) (*Zygaenidae*) i *Oligia haworthii* (CURT.) (*Noctuidae*) – dwa interesujące elementy zoogeograficzne w faunie motyli (*Lepidoptera*) Wielkopolskiego Parku Narodowego. *Bad. fizjogr. Pol. zach.*, C, **32**: 637-688.
- BARANIAK E. 1981: Stan badań nad fauną motyli Wielkopolski ze szczególnym uwzględnieniem Wielkopolskiego Parku Narodowego. *Wiad. entomol.*, **2**: 39-44.
- BIELEWICZ M. 1973: Motyle Bieszczadów Zachodnich i Pogórza Przemyskiego, cz. I tzw. *Macrolepidoptera*. *Roczn. Muz. Górnośl.*, Przyroda, Bytom, **7**: 1-170.
- BIELEWICZ M. 1984: Nowe gatunki motyli większych (*Macrolepidoptera*) dla fauny Bieszczadów Zachodnich i Pogórza Przemyskiego. *Pol. Pismo ent.*, **54**: 407-409.

- BŁESZYŃSKI S., RAZOWSKI J., ŻUKOWSKI R. 1965: Fauna motyli Pienin. Acta zool. cracov., **10**: 375-493.
- BUSZKO J., KOKOT A., PALIK E., ŚLIWIŃSKI Z. 1996: Motyle większe (*Macrolepidoptera*) Puszczy Białowieskiej. Parki nar. Rez. Przyr., **15**: 3-46.
- BUSZKO J., NOWACKI J. 2000: The *Lepidoptera* of Poland – A distributional checklist. Pol. ent. Monogr., Poznań – Toruń, **1**: 1-178
- DROZDA A. 1962: Fauna motyli okolic Raciborza. Roczn. Muz. górnośl., Przyroda, Bytom, **1**: 81-131.
- KŁONOWSKI J. 1975: Materiały do fauny motyli większych Wielkopolski. Bad. fizjogr. Pol. zach., C, **28**: 140-161.
- KONDRACKI J. 1998: Geografia regionalna Polski. PWN Warszawa. 441 ss.
- KORDY J. 1996: Materiały do poznania sówkowatych (*Lepidoptera, Noctuidae*) okolic Zdun koło Krotoszyna. Wiad. entomol., **15**: 171-179.
- MATUSZKIEWICZ W. 2001: Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. Vademecum Geobotanicum, **3**. PWN, Warszawa. 537 ss.
- MUCHA W., MARGOWSKI Z. 1961 [in litt.]: Monografia gleb Nadleśnictwa Doświadczalnego Łaski. Poznań. [Maszynopis].
- NOWACKI J. 1988: Sówkowate (*Lepidoptera, Noctuidae*) odłowione na światło lampy rtęciowej w Przybrodzie k. Poznania. Bad. fizjogr. Pol. zach., C, **37**: 47-55.
- NOWACKI J. 1989: Sówkowate (*Lepidoptera, Noctuidae*) Kotliny Kolskiej w dolinie środkowego biegu Warty. Fragm. faun., **32**: 415-444.
- NOWACKI J. 1990: Stan znajomości rozszedlenia sówkowatych (*Lepidoptera, Noctuidae*) w Polsce. Wiad. entomol., **9**: 53-60.
- NOWACKI J. 1991: Sówkowate (*Lepidoptera, Noctuidae*) rezerwatu „Meteoryt” w Morasku k. Poznania. Wiad. entomol., **10**: 89-99.
- NOWACKI J., PAŁKA K., SOSIŃSKI J. 1993: Nowe dla fauny Bieszczadów Zachodnich gatunki motyli (*Lepidoptera*). Wiad. entomol., **13**: 195-196.
- NOWACKI J., FIBIGER M. 1996: *Noctuidae*. [W:] KARSHOLT O., RAZOWSKI J. (red.): The *Lepidoptera* of Europe. Apollo Books. Stenstrup: 251-293.
- NOWACKI J., HOŁOWIŃSKI M. 1999: Sówkowate (*Lepidoptera, Noctuidae*) Lasów Sobiborskich na obszarze Polskiego Polesia. Wiad. entomol., **18**, Supl. 1: 1-60.
- NOWACKI J., WAŚALA R. 2001: *Hydraecia petasitis* (DOUBLEDAY) (*Lepidoptera: Noctuidae*) nowy gatunek dla fauny Tatr Polskich. Wiad. entomol., **20**: 95.
- NOWACKI J., HOŁOWIŃSKI M. 2002: Sówkowate (*Lepidoptera, Noctuidae*) nowe dla Lasów Sobiborskich na obszarze Polskiego Polesia. Wiad. entomol., **21**: 187.
- NOWACKI J., WASILUK D. 2004: Sówkowate (*Lepidoptera, Noctuidae*) środkowego Podlasia. Wiad. entomol., **23**, Supl. 1: 1-54.
- RAZOWSKI J., PALIK E. 1969: Fauna motyli okolic Krakowa. Acta zool. cracov., **14**: 217-310.
- ROMANISZYN J., SCHILLE F. 1929: Fauna motyli Polski. I. Prace monogr. Kom. Fizjogr. PAU, Kraków, **6**: 1-552.

- SOSIŃSKI J., ŚLIWA W., WASILUK D. 2000: Uzupełnienie do fauny motyli większych (*Macrolepidoptera*) Puszczy Białowieskiej. Wiad. entomol., **19**: 121-122.
- SOSIŃSKI J., ŚLIWA W. 1998: Nowe stanowiska niektórych rzadkich gatunków motyli (*Lepidoptera*) w Wielkopolsce. Wiad. entomol., **16** [1997]: 233-234.
- STUGLIK Z. 1939. Przyczynek do badań nad fauną motyli Śląska, Prace oddz. Przyn. Muz. Śląskiego, Katowice, **1**: 101-124.
- WAŚALA R. 2001a: *Hydraecia petasitis* (DOUDLEDAY) (*Lepidoptera: Noctuidae*) w Wielkopolsce. Wiad. entomol., **20**: 181.
- WAŚALA R. 2001b: *Xylomoia graminea* (GRAESER) (*Lepidoptera: Noctuidae*) gatunek nowy dla fauny Puszczy Białowieskiej. Wiad. entomol., **20**: 95.
- WAŚALA R., GIERAK S. 2000: *Heliothis ononis* (DEN. et SCHIFF.) (*Lepidoptera, Noctuidae*) w Wielkopolsce. Wiad. entomol., **19**: 123.
- WOŚ A. 1994: Klimat Niziny Wielkopolskiej. Wyd. Nauk. UAM, Poznań.